

NorthConnect KS
c/o Agder Energi AS
Serviceboks 603, Lundsiden
4606 Kristiansand

2017.05.30.

Statnett SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 Oslo

HØRINGSUTTALELSE FRA NORTHCONNECT KS TIL STATNETTS NETTUTVIKLINGSPLAN 2017

Innledning

Vi viser til Statnetts Nettutviklingsplan (NUP 17), som ble sendt på offentlig høring 29. april 2017, med frist for innspill 31.05.2017. NorthConnect KS ("NorthConnect") sitt høringsinnspill NUP 17 følger under.

NorthConnect er et selskap som ble etablert for å utvikle, bygge og eie en sjøkabelforbindelse for utveksling av kraft mellom Norge og Storbritannia, nærmere bestemt mellom Sima i Hardanger og Peterhead i Skottland. Selskapet er eid av Agder Energi, Lyse og E-CO Energi og Vattenfall dvs. at NorthConnect er et ikke-TSO eid selskap.

Nordisk kraftoverskudd

Nettutviklingsplanen angir at "Nordisk energibalanse holder seg dermed stabil rundt 10-15 TWh fra 2020 til 2040". Dette er i tråd med Statnetts tidligere anslag i forbindelse med den reviderte markedsanalysen som ble presentert i fjor. NorthConnect mener at dette anslaget er for lavt og både forventer og frykter et betydelig større kraftoverskudd. Det svenske energiforliket med 18 TWh ny fornybar kraft i kombinasjon med at utfasingen av kjernekraft er begrenset til de 4 minste reaktorene vil føre til et betydelig kraftoverskudd som i Sverige alene vil være større en det Statnett opererer med for Norden. Hovedårsaken til det økende kraftoverskuddet i Sverige er at forbruket samtidig forventes å bli vesentlig redusert.

Transparens og Statnetts roller

Statnett skriver at "vi skal være åpne, transparente og etterprøvbare". Det er svært positivt, men det krever at forutsetningene klargjøres i nettutviklingsplanen og at grunnlagsdata gjøres tilgjengelige for markedsaktører. Samtidig er det avgjørende at Statnett evner å opptre på en nøytral og tillitvekkende måte i forhold til andre aktører som NorthConnect når Statnett selv har konkurrerende prosjekter. Det vil derfor være avgjørende for Statnetts troverdighet hos aktørene at Statnett evner å skille mellom sine tre roller, utreder/systemplanlegger, netteier og systemoperatør på en tillitvekkende måte. Selv om vi har registrert klare forbedringer i den senere tid, mener vi Statnett fortsatt har noe å gå på i så henseende.

Samfunnsøkonomisk lønnsomhet for nye utenlandskabler

Planen angir at prosjektene NSL og NORLINK er samfunnsøkonomisk robuste, men at den samfunnsøkonomiske lønnsomheten for flere mellomlandsforbindelser er avhengig av markedsutviklingen og derfor usikker. Planen angir videre at en ny mellomlandsforbindelse til Tyskland kan bli lønnsom i 2025 og at en ny mellomlandsforbindelse til Storbritannia kan bli lønnsom før dette. Vi legger til grunn at dette gjelder generelt uavhengig av eierskap og ikke slik Statnetts forrige nettutviklingsplan forutsatte at det var Statnett som skulle ta beslutningen om å bygge forbindelsen. NorthConnect deler oppfatningen om at det er forbindelsen til Storbritannia som klart peker seg ut som den mest interessante i det videre utviklingsløp. Når det gjelder påstanden om at en ny Tysklandsforbindelse kan bli lønnsom i 2025, er vi skeptisk til den, og mener at den er svakt underbygget. Problemet med kabelforbindelser til Tyskland er som kjent mangelen på kapasitet mellom Nord og Sør-Tyskland som også vil påvirke lønnsomheten av NORLINK i betydelig grad. Dette var allerede kjent da konsesjonssøknaden for NORLINK ble utarbeidet og Statnett forutsatte i sine samfunnsanalyser at flaskehalsene på tysk side ville bli opphevet i 2023, men at det fram til dette tidspunkt ville være handelsrestriksjoner på kabelen.

Forsterkningene har imidlertid ikke komme på plass så raskt, - det er bare HVDC-forbindelsen i Sør-Vest Tyskland (Ultranet) som er beregnet å bli ferdigstilt til 2025. Det hefter derfor fortsatt betydelig usikkerhet om når de andre sårt tiltrengte forbindelsene vil være på plass, antakelig skjer ikke dette før i 2028-2030 og i verste fall enda seinere. Samtidig fortsetter den store utvidelsen i offshore og onshore vindkapasitet som fører til økende overskudd i Nord-Tyskland. Tennet har planer om å tilknytte 6.5 GW ny offshore vindkraft innen 2020, og 15 GW innen 2030. Det har tidligere også vært erkjent at Tyslandkabelen vil føre til relativ beskjeden krafteksport fra Norge, den vil først og fremst være en kraftutvekslingskabel. Det er grunn til å påregne at det kan bli netto import til Norge fram til forsterkningene er på plass. Selv om Statnett som kabeleier vil kunne ha god inntjening gjennom prisforskjellene som oppstår mellom Norge og det tyske markedet som i hht gjeldende vedtatt politikk blir et «energy-only» marked, vil det ikke være mer import Norge og Norden trenger i et marked som må forventes å bli preget av økende overskudd.

Mangelen på nettkapasitet internt i Tyskland er også begrunnelsen for at Svenska Kraftnät og den tyske TSOen 50Hertz har vedtatt å utsette Hansa Power Bridge (700MW) til etter 2025 selv om alt det formelle er på plass allerede.

NorthConnect støtter derfor Statnetts vurderinger om å ikke sette i gang (egne) nye utbyggingsprosjekter nå. Det er imidlertid viktig for Norge at NorthConnect realiseres nå mens det fortsatt finnes gunstig økonomisk regulering på britisk side (Cap&Floor). NorthConnect forbinder Norge med det markedet hvor prisforskjellene (også i Statnetts egne analyser) i forhold til Norge er

høyest. Dette må imidlertid ikke være til hinder for at Statnett eller andre aktører utvikler framtidige kabelmuligheter (kabelopsjoner) som kan realiseres når markedsforholdene forventes å gjøre disse prosjektene lønnsomme.

Planen mangler en erkjennelse at utviklingen av kabelforbindelser skjer i en konkurranse med våre naboland og øvrige land i Europa, slik at Kontinentet og UK kan få tilgang på den norske vannkraftens fleksibilitet og fornybaregenskaper via nordiske transittland, samt den samfunnsøkonomiske betydningen dette vil få for Norge. Vi mener at direkteforbindelser fra Norge til Europeiske markeder vil gi mer norsk verdiskaping enn forbindelser via transittland hvor verdiskapningen lett havner som interne flaskehalsinntekter i transittlandet (slik det tidligere var i Danmark, men hvor Tysklands grensen som referansepunkt som ble innført i forbindelse med avtalen om Skagerak 4, motvirket dette misforholdet).

Planen angir at "Statnett vil se nærmere på en investering i ny kapasitet mellom Norge og Jylland sammen med Energinet.DK i forbindelse med den nordiske nettplanen 2019". Dette er merkelig i det Statnett samtidig skriver at økt kapasitet til Jylland vil gi lavere samfunnsøkonomisk nytte for Norge enn tilsvarende forbindelse til Tyskland eller Nederland. Vi vil sterkt oppfordre Statnett til å ta konsekvensen av dette og skrinlegge planene om kapasitetsøkning til Danmark enten i form av nye kabler eller utskifting av Skagerak 1&2. Erfaringene med dansk uforutsigbarhet i forhold til avtalt leveranse av systemytelser fra Norge - som var en viktig forutsetning for at samfunnsøkonomien på Skagerak 4 fra norsk side ble positiv - gjør det lite attraktivt å satse på ytterligere lite lønnsom kapasitetsøkning til Danmark fra Norge. Det er heller ikke bare flaskehalsinntektene som blir lavere, men økt kapasitet til Danmark vil også sannsynligvis forutsette betydelige innenlandske nettinvesteringer som i prinsipp belastes de norske nettkundene.

NorthConnect

Planen omtaler NorthConnect ved flere anledninger. Det som står er i og for seg ikke ukorrekt og framstår noenlunde balansert, men vi kunne nok ønsket oss noe mer fokus på dreneringsmulighetene som trengs i NO5. I henhold til Statnetts egen oversikt er forholdet mellom produksjon og forbruk i NO5 p.t. 205% etter at Aurlandsverkene ble innlemmet i NO5, hvilket innebærer at det i NO5 produseres over dobbelt så mye som det konsumeres. En dreneringsmulighet til Storbritannia vil derfor ikke kreve og/eller utløse kostbare nettinvesteringer, men bidra til å avlaste eksisterende nett og føre til redusert behov for transittkapasitet ut av NO5, spesielt sørover mot Sauda og østover over Hallingdal.

Samtidig etterlyser vi en tydeliggjøring av at NorthConnect vil bidra til å øke forsyningssikkerheten i NO5 (som har relativt begrenset magasinkapasitet) i tørre og kalde vintre fordi det er i vinterhalvåret (hvor grovt regnet 2/3 av kraftproduksjonen fra vindkraftverkene i Skottland skjer) det vil være mest sannsynlig med import til Norge. Samtidig vil NorthConnect kunne drenere ut overskudd fra uregulerbar vannkraftproduksjon som det er mye av i NO5 i vår, sommer og høst.

Med vennlig hilsen

NorthConnect KS

Tommy Løvstad

Dagligleder NorthConnect KS